

HISTORIE 2020

posudek

Bc. Veronika Lešková: Obyvatelstvo vesnice Všemily v raném novověku. Mikrostudie poddanského obyvatelstva na panství Česká Kamenice v letech 1556-1713

Tématem autorčiny práce je téměř dvousetleté postihnutí dějin obyvatelstva obce Všemily v Českosaském Švýcarsku. Velmi lákavé a zároveň pracné bádání kompletní sítě vztahů v příhraniční obci uvedla autorka teoretickou kapitolou, ve které vysvětlila Hajnalovu teorii odlišnosti rodinných typů podle geografické polohy a otevřela také otázku Mitterauerových ekotypů. Dějiny panství prošla autorka velmi stručně, dokázala však postihnout důležité aspekty – a to především převažující nezemědělskou živnost většiny obyvatel. Ať už to byla domácí výroba textilu, zpracování dřeva či sklářství, to vše vedlo ke specifické sociální stratifikaci. Na rozdíl od vnitrozemských panství, kde zemědělské obyvatelstvo tvořilo většinu, na Českokamenicku žili většinou bezzemci.

Vesnice Schemmel, typické kolonizační sídlo, se v 17. století vyznačovalo vysokým populačním růstem a v roce 1699 zde žilo 214 obyvatel. Je signifikantní, že výměra zdejších selských gruntů je srovnatelná s průměrnou výměrou domkářských, případně někde i chalupnických stavení v rovinatějších polohách. Převažující orientace na řemeslo, případně chov dobytka, koresponduje s narůstajícím počtem domkářských stavení do konce 18. století.

V následujících kapitolách se již autorka zaměřila na konkrétní jevy ve vesnické společnosti a sice: Institut čelední služby, sňatkový věk, sňatkové migrace, majetkoprávní transfer, rodinné strategie a formy rodinného soužití. Ke zkoumání čelední služby byly k dispozici pouze poddanské soupisy s omezenou vypovídací hodnotou, nicméně z nich vyplynuly alespoň základní informace o věku a většinovém rozložení všemilské čeledi na poddanském hospodářství.

Kapitoly o sňatcích vypovídají o podrobné práci s prameny, které autorka detailně vytěžila. Kromě tradičního sledování průměrného sňatkového věku nahlédneme také do struktury a četnosti protogamních a palingamních sňatků. Rovněž analýza sňatkových migrací všemilských mužů a žen dokresluje vyhledávání partnera do vzdálenosti 10 km a migrující nevěsty za svými manžely.

Za nejpřínosnější považuji poslední kapitolu. Autorka zde opět pracně z pozemkových knih vyextrahovala podrobné informace o majetkových převodech selských gruntů. Podařilo se vysledovat snahu zachovat grunty v držbě jedné rodiny také určit téměř vyrovnaný poměr mezi převody „inter vivos“ a „post mortem“, tedy před nebo po smrti odstupujícího hospodáře. Naopak na domkářských staveních docházelo velmi často k nepříbuzenským převodům. Synové sedláků zakoupením nemovitosti tak řešili svou životní situaci, když nebyli předurčení k převzetí otcovského gruntu.

Velmi zajímavou sondu do života všemilských obyvatel dle mého názoru provedla autorka zkoumáním tři případů „joint family“. Takováto „skutečná“ sonda názorně ukázala, jak může být typologie schematická a život v rodinách byl mnohem pestřejší.

Práce se autorce velmi povedla, je třeba vyzdvihnout časově náročnou práci s prameny a množství prostudované literatury. Nu druhou stranu však čtenáře nezahluje zbytečnými čísly a čtení textu je plynulé. Doporučila bych jí více využít komparaci s jinými panstvími – ať již srovnatelnými v ohledu geografickém či hospodářském. Sledovaná ves doznala ve 20. století velkých proměn, proto by stálo za úvahu, zda-liž by své bádání nerozšířila do mladší doby.

V Jílovém u Prahy 23.3.2020 Mgr. Veronika Stachurová Kucrová Ph.D.

